Oponentní posudek diplomové práce Bc. Vojtěcha Kováře *O původu geometrie ve fundamentální ontologii*

Předložená diplomová práce si klade za cíl ukázat původ geometrie podle fundamentální ontologie; přesněji řečeno (autorské příznaky jsou tu důležité) splnit Husserlem formulovaný úkol fenomenologického odhalení původu geometrie prostředky Heideggerovy fundamentální ontologie, resp. existenciální analýzy. To je pozoruhodný cíl, který by si zasloužil podrobnější vstupní úvahu, zda je vůbec možný – zda se Husserlův a Heideggerův přístup nevylučuje. Takovou úvahu v práci postrádám. Stejně tak neobjasněná zůstává struktura práce: Proč se člení do čtyř kapitol? Tematicky? Jaký bude postup výkladu; od čeho se vyjde a kam? Čtenář by si zasloužil mnohá úvodní vysvětlení. Vedle zmíněné úvahy o Husserlově a Heideggerově přístupu také objasnění toho: proč ve výkladu použije eukleidovskou geometrii i moderní problém kontinua; v čem je přínosný pohled Derridův (zda nevnáší ještě jiný problém, který již není tématem práce, a nebylo by vhodnější otevřít „původ geometrie“ jen z Husserla); jakou roli bude hrát téma vztahu reálné-ideální; apod. Nejen díky chybějícím úvodním objasněním postupu výkladu je práce velmi nesrozumitelná. Kapitoly na sebe nenavazují (autor často návaznost vytváří stylem „a teď přistupme k...“), argumentace nebývá dotažená.

Diplomant špatně pracuje s literaturou. Neuvědomuje si rozdíl mezi primárním a sekundárním textem. Pokud je pro něj důležitý např. Heideggerův text *Logik. Die Frage nach der Wahrheit*, proč necituje přímo z něj, ale využívá jen Dvorského interpretace. Pokud již pracuje se sekundárním zdrojem, proč jej kriticky neprověřuje či nekomentuje? Kovář ve druhé polovině své práce odvozuje geometrii z časovosti pobytu – inspiroval se zde Dvorského hledáním základů logiky „v temporalitě lidské existence“?; liší se jeho přístup od Dvorského metody? Podobně bychom mohli zmínit nekritický přístup k Eldenově interpretaci Heideggerových přednášek o Platónově *Sofistovi*.

Dalším faktorem špatné práce s literaturou je její (nezdůvodněně) úzký výběr. Minimálně v češtině dostupná produkce by měla být komentována (např. *Prostor a jeho člověk* z okruhu CTS, které se tematice DP věnuje; *Fenomenologické studie k prostorovosti I-III*; Kolmanova *Filosofie čísla*). K tematice existuje i zásadní zahraniční literatura, která by ve výborné práci měla být reflektována. Např. kapitola Jeana Petitota *Morphological Eidetics for a Phenomenology of Perception* a další podobné kapitoly z vlivné kolektivní monografie *Naturalizing Phenomenology: Issues in Contemporary Phenomenology and Cognitive Science*. Práce Roberta Casatiho (např. *Parts and Places*). Existuje také větší množství literatury, které spojuje původ geometrie, teorii kontinua a Husserlovu nauku o celku a částech (III. Logické zkoumání). Je patrné, že diplomant opominul provedení rešerše aktuální sekundární literatury.

Za základní tezi práce lze považovat tvrzení, že „geometrie je původním existenciálním věděním“ (s. 61) K tomu lze namítnout, že Heidegger se výrazu „existenciální vědění“ vyhýbá a preferuje vyjádření „porozumění bytí“. Je tedy geometrie součástí lidského „porozumění bytí“? Vojtěch Kovář ukazuje, že ano, a kombinuje v zásadě dva základní argumenty. 1. Geometrie vychází z možnosti pobytu umísťovat příruční jsoucna do od-dalováním konstituované krajiny praktických ohledů (Bytí a čas, §§ 22-24). 2. Horizontem geometrického vztahu ke světu je ekstatická temporalita; v jejím rámci především „před-běh“

(a od něj se odvíjející před-struktury), vztah ke smrti a možnost pobytu být celý (motiv nekonečna), datovatelnost. Autor oba argumenty shrnuje do tvrzení: „Existenciální smysl geometrie je založen transpozicí horizontu ekstatické jednoty časovosti do zpřítomňováním uvolněných prostorových vazeb prostorovosti pobytu.“ (s. 76) To je pozoruhodné tvrzení, které se pokouší propojit to, co Heidegger nechal oddělené (a může za to být po právu kritizován). Lze litovat, že je diplomová práce tak nejasně strukturovaná, že z ní není patrné, jak tato „transpozice“ probíhá. Pokud by se diplomant chtěl tematice věnovat i nadále, mohl by se na vyjasnění „transpozice“ zaměřit. A to i vzhledem k tomu, jak Heidegger ve svém pozdějším díle chápe „časo-prostor“.

Dílčí tematické nejasnosti, které práce obsahuje (a které by bylo vhodné objasnit při obhajobě):

- Jaký význam má pro teze DP teorie kontinua? Jak souvisí problém kontinua s ekstatickou temporalitou? Nevztahuje se kontinuum spíše k vulgárně chápanému, (do nekonečna!) plynoucímu času?
- Jaký byl vztah Hermanna Weyla k Husserlovi a Heideggerovi? Tj. proč je Weyl zmíněn v této práci.
- Vyjadřuje Heideggerův výraz „krajina“ totéž při výkladu prostorovosti a ekstatické temporality?
- Má geometrie „fenomenální pole“? (Autor to tvrdí, ale neproblematicky.)
- Velmi nejasná je v práci linie „ideality“: vstupuje na začátku s Husserlem a Derridou, je rozvíjena s Dvorským, ale pro základní teze práce není využita. Hraje nějakou roli v „transpozici“?

Formální nedostatky:

- Nesprávně uvedené citace primárních textů na základě sekundární literatury (např. *Logik. Die Frage nach der Wahrheit* přes Dvorského knihu).
- Při překladu anglicky psaných textů by bylo vhodné převést i transkripci řeckých výrazů; tj. nikoli *khora*, ale *chóra*, apod.
- Vulgární použití výrazu *fenomén* není vhodné v práci o fenomenologii. (Např. s. 28 „fenomén kopuly“.)

Pro dobré hodnocení této práce svědčí tyto momenty: diplomant 1. umí dobře referovat základní myšlenky textů, s nimiž pracuje; 2. přichází s vlastními tezemi, které problematiku zajímavým způsobem otevírají. Kritické hodnocení práce vyzdvihuje především tyto body: nejasnou strukturu, nedotaženou argumentaci, zmatené propletení více témat, špatnou práci s literaturou, formální chyby.

Předkládaná práce naplňuje formální, metodické a obsahové nároky kladené na diplomovou práci, proto ji *doporučuji* k obhajobě s návrhem hodnocení: *dobře*.

Praha, 9. 9. 2014 Martin Nitsche, Ph.D.